

Uchwała Nr XV/141/15
Rady Gminy Kurzętnik
z dnia 30 grudnia 2015r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kurzętnik na 2016 rok.

Na podstawie art. 4¹ ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015r. Poz. 1286 ze zmianami) oraz art. 10 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012r. Poz. 124 ze zmianami) Rada Gminy Kurzętnik uchwała:

§ 1. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kurzętnik na 2016 rok w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kurzętnik.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2016 roku.

Przewodniczący Rady Gminy

Zbigniew Lewicki

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE KURZĘTNIK NA 2016 ROK

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015r. Poz. 1286 ze zmianami) nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu. Obowiązek podejmowania podobnych działań, ale w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii nakłada ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012r. Poz. 124 ze zmianami). Działania te należą do zadań własnych gminy.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kurzętnik na 2016 rok, zwany dalej „Programem”, określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków. Należy bowiem pamiętać, że na szkody związane z używaniem wszelkich substancji psychoaktywnych narażony jest każdy mieszkaniec gminy, niezależnie od tego czy je zażywa czy nie.

Gminny Program zawiera równocześnie działania profilaktyczne w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r. Poz. 1390).

Niniejszy dokument stanowi kontynuację działań prowadzonych w latach ubiegłych, a kierunki działań w nim zawarte są zgodne z obowiązującymi strategicznymi dokumentami dotyczącymi problemów społecznych w Gminie Kurzętnik.

Realizatorem Programu jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działająca przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kurzętniku. Źródłem finansowania Programu są środki finansowe budżetu gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych. Szczegółowy harmonogram realizacji oraz finansowania zadań Programu stanowi Załącznik Nr 1.

II. CELE PROGRAMU

Cel główny: Ograniczanie rozmiaru szkód związanych z nadużywaniem alkoholu bądź innych substancji psychoaktywnych oraz działania zapobiegawcze i prewencyjne w celu zmniejszenia skutków negatywnych zjawisk społecznych.

Cele szczegółowe:

1. Przeciwdziałanie uzależnieniom poprzez zwiększenie świadomości dzieci, młodzieży i osób dorosłych w zakresie szkód wynikających z picia alkoholu i zażywania narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych.
2. Promocja zdrowego trybu życia.
3. Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie.
4. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów wynikających z nadużywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.
5. Zmniejszenie rozmiarów problemów aktualnie występujących.
6. Zwiększenie kompetencji osób zajmujących się pomaganiem osobom uzależnionym i członkom ich rodzin oraz osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy.

III. ZADANIA I DZIAŁANIA DO REALIZACJI

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem.

- a. Współpraca z placówkami odwykowymi w zakresie leczenia i terapii osób uzależnionych i współuzależnionych:
 - doposażenie Przychodni Terapii Uzależnień i Współuzależnienia (PTUiW) w Nowym Mieście Lubawskim w niezbędne materiały i sprzęt ułatwiający realizację programów leczenia zgodnie z potrzebami zgłaszanymi przez placówkę a możliwościami finansowania w ramach Programu,
 - zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów i terapeutów w/w placówki (np. książki, broszury, ulotki, czasopisma, filmy profilaktyczne, programy terapii dla osób doznających przemocy domowej oraz programy terapii dla osób stosujących przemoc itp.) w zależności od potrzeb,
 - dofinansowanie szkoleń terapeutów w ramach zdobywania i podnoszenia kwalifikacji zawodowych, szczególnie w zakresie specjalisty psychoterapii uzależnień i instruktora terapii uzależnień oraz dofinansowanie doskonalenia zawodowego pracowników PTUiW w Nowym Mieście Lubawskim.,
 - stały kontakt z placówką w celu wymiany informacji na temat osób korzystających z pomocy.
- b. Kontynuowanie działalności Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz dla osób dotkniętych problemem przemocy:
 - doposażenie Punktu o materiały informacyjno-edukacyjne (publikacje, ulotki, broszury itp.) i zakup licencji na Oprogramowanie do obsługi Zespołów Interdyscyplinarnych,

- finansowanie kosztów związanych z zatrudnieniem pracownika Punktu,
- zapewnienie osobom i rodzinom dostępności do specjalistów:
 - zatrudnienie na umowę zlecenie psychologa,
 - zatrudnienie na umowę zlecenie instruktora terapii uzależnień,
 - dofinansowanie szkoleń interdyscyplinarnych podnoszących kompetencje i kwalifikacje osób zaangażowanych w pomaganie osobom i rodzinom w zakresie uzależnień oraz przemocy w rodzinie.
- c. Działalność interwencyjno-motywacyjna Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób borykających się z problemem alkoholowym, z problemem używania innych substancji psychoaktywnych, z problemem przemocy.
- d. Kierowanie osób nadużywających alkoholu lub innych środków odurzających na badanie przez biegłych ds. uzależnień – refundacja kosztów badań.
- e. Kierowanie wniosków do sądu w sprawie o zastosowanie obowiązku leczenia wobec osób uzależnionych – refundacja kosztów opłat sądowych.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

- a. Dyżur psychologa i instruktora terapii uzależnień w Punkcie Konsultacyjnym (1 raz w tygodniu w godzinach rannych bądź popołudniowych – w zależności od potrzeb).
- b. Interdyscyplinarna współpraca z policją, sądem, szkołami, służbą zdrowia, PCPR, poradnią psychologiczno-pedagogiczną.
- c. Uczestnictwo przedstawiciela GKRPA w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych do spraw przemocy w rodzinie.
- d. Podniesienie jakości pomocy oferowanej członkom rodzin z problemem przemocy:
 - organizowanie i finansowanie dla przedstawicieli służb i instytucji działających na rzecz ochrony rodziny przed przemocą konferencji, szkoleń, warsztatów podejmujących zagadnienia dotyczące specyfiki zjawiska przemocy w rodzinie, konsekwencji doznawania przemocy w rodzinie, funkcjonowania osób doznających przemocy i stosujących przemoc,
 - organizowanie i finansowanie szkoleń i warsztatów przygotowujących do kontaktu z członkami rodzin z problemem alkoholowym, w których dochodzi do przemocy, a także pozwalających na analizę osobistych postaw wobec ofiar i sprawców przemocy i przekonań na temat zjawiska przemocy w rodzinie,
 - zacieśnienie współpracy między przedstawicielami różnych służb, w tym przedstawicielami wymiaru sprawiedliwości (prokuratorzy, sędziowie, kuratorzy) w celu kierowania osób stosujących przemoc w rodzinie do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych,
 - nawiązanie współpracy z mediatorem – zatrudnienie mediatora na umowę zlecenie.
- e. Współfinansowanie specjalistycznych miejsc pomocy dla ofiar przemocy domowej.
- f. Przygotowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dla osób zgłaszających się do Punktu Konsultacyjnego na temat uzależnień i zjawiska przemocy w rodzinie oraz instytucji udzielających pomocy i wsparcia w tym zakresie.

- g. Prowadzenie edukacji społecznej poprzez organizowanie narad, konferencji i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych, które staną się forum wymiany informacji i doświadczeń oraz pozwolą na ewaluację wypracowanej lokalnej strategii działania w obszarze ochrony osób i rodzin przed przemocą – m.in. dalszy udział gminy Kurzętnik w kampanii „Biała Wstążka” i włączanie się w inne ogólnopolskie akcje promujące życie rodzinne bez przemocy.
- h. Dofinansowanie obozów z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym, z problemem przemocy w rodzinie.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

- a. Prowadzenie i finansowanie w szkołach programów profilaktycznych dotyczących różnego rodzaju uzależnień i profilaktyki przemocy skierowanych do dzieci, młodzieży i rodziców.
- b. Prowadzenie i finansowanie programów rozwijających umiejętności wychowawcze i pozytywne relacje rodzinne:
 - kontynuacja realizacji programu „Szkoła dla rodziców” doskonalącego umiejętności wychowawcze oraz zwiększającego kompetencje wychowawcze rodziców i nauczycieli w zakresie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie z trudnymi sytuacjami wychowawczymi, z emocjami i zachowaniami agresywnymi,
 - realizacja programu „Nastolatek” poruszającego problemy, z jakimi borykają się nastolatki i ich rodzice.
- c. Wspieranie i finansowanie przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych i realizowanych przez dzieci i młodzież i skierowanych do grup rówieśniczych (np. przygotowywanie spektakli teatralnych opowiadających o problemach rówieśników, dotyczących wyrażania swoich emocji, rozwiązywania sytuacji problemowych itp.) – wspieranie rozwoju i działalności wolontariatu.
- d. Organizowanie i finansowanie szkoleń dla pedagogów, nauczycieli i wychowawców w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą oraz rozwijania umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych.
- e. Organizowanie i finansowanie szkoleń i działań edukacyjnych skierowanych do właścicieli punktów i sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.
- f. Wspieranie działań służących rekreacji i zabawie młodzieży bez alkoholu i innych środków odurzających.
- g. Realizacja lokalnych kampanii edukacyjnych dotyczących problematyki uzależnień poprzez organizowanie konferencji, narad, debat, festynów, pikników z wykorzystaniem materiałów edukacyjnych w formie broszur, plakatów, ulotek z profilaktycznymi treściami edukacyjnymi dotyczącymi w/w problematyki.

- h. Rozpowszechnianie informacji o dostępnych na terenie gminy i powiatu miejscach pomocy i ich ofercie (w formie ulotek, plakatów, ogłoszeń prasowych, w Internecie).
 - i. Udział w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych i informacyjno-edukacyjnych skierowanych do określonych grup adresatów – dzieci i młodzieży, rodziców, kierowców, sprzedawców, pracowników służby zdrowia, pomocy społecznej, policjantów, samorządowców.
- 4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie.**
- a. Angażowanie organizacji pozarządowych w realizację zadań gminnego Programu:
 - dofinansowanie zorganizowanego wypoczynku dzieci i młodzieży, w szczególności z grup ryzyka, połączonego z profilaktyką,
 - współorganizowanie lokalnych imprez okolicznościowych promujących zdrowy tryb życia wolny od używek,
 - współorganizowanie przedsięwzięć mających na celu promowanie wartości rodzinnych i budowanie właściwych relacji w rodzinie – obchody *Gminnych Dni Rodziny*, udział w ogólnopolskich kampaniach promujących rodzinę,
 - dofinansowanie udziału osób uzależnionych i członków ich rodzin w spotkaniach i rekolekcjach trzeźwościowych zorganizowanych dla grup AA, Al-Anon, Al.-Ateen, DDA.
 - b. Wspieranie i upowszechnianie działalności lokalnej grupy wsparcia dla członków rodzin osób borykających się z problemem alkoholowym.
- 5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem zakazu reklamy, zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim i nietrzeźwym oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.**
- a. Przeprowadzenie kontroli przedsiębiorców prowadzących sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych pod kątem przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia.
 - b. Współpraca z policją w sprawach związanych z łamaniem na terenie gminy przepisów prawa w zakresie obrotu napojami alkoholowymi oraz związanych z zakazem reklamy i promocji napojów alkoholowych, w szczególności skierowanej do młodzieży.

IV. WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ I DZIAŁAŃ

1. Liczba osób, które skorzystały z konsultacji indywidualnych u specjalistów w Punkcie Konsultacyjnym.
2. Liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywacyjne.
3. Liczba osób skierowanych na badanie przez biegłych ds. uzależnień.
4. Liczba wniosków skierowanych do sądu w sprawie o zastosowanie przymusu leczenia z uzależnienia.
5. Liczba przeprowadzonych szkoleń.

6. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach oraz reprezentowana przez nie grupa zawodowa.
7. Liczba osób uczestniczących w programie „Szkoła dla rodziców” i programie „Nastolatek”.
8. Liczba interwencji z wykorzystaniem procedury „Niebieskiej Karty”.
9. Liczba osób, które zechciały skorzystać z pomocy mediatora.
10. Liczba osób umieszczonych w specjalistycznych placówkach udzielających wsparcia ofiarom przemocy domowej.
11. Liczba dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli uczestniczących w szkolnych programach profilaktycznych.
12. Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zorganizowanych formach wypoczynku połączonych z realizacją programu profilaktycznego.
13. Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach sportowych i programach promujących aktywność fizyczną i zdrowy styl życia wolny od używek.
14. Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych, konferencji i porad dot. problemów uzależnień i przemocy oraz odbytych imprez promujących zdrowy, trzeźwy tryb życia i budowanie relacji w rodzinie.
15. Liczba osób uczestniczących w szkoleniu dla sprzedawców napojów alkoholowych.
16. Liczba skontrolowanych punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
17. Liczba cofniętych zezwoleń z powodu złamania zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

V. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Członkom Komisji, którzy nie są pracownikami Urzędu Gminy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku, za udział w posiedzeniach i prowadzonych kontrolach sklepów i punktów sprzedaży napojów alkoholowych potwierdzony podpisem na liście obecności, przysługuje wynagrodzenie w wysokości 150,00 PLN.

HARMONOGRAM REALIZACJI ORAZ FINANSOWANIA ZADAŃ PROGRAMU w 2016r.

Lp.	Zadania do realizacji	Działania	Termin realizacji	Struktura wydatków
1.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem.	a. Współpraca z placówkami odwykowymi w zakresie leczenia i terapii osób uzależnionych i współuzależnionych: - doposażenie PTUiW w Nowym Mieście Lub. w niezbędne materiały i sprzęt ułatwiający realizację programów leczenia zgodnie z potrzebami zgłaszanymi przez placówkę a możliwościami finansowania w ramach Programu, - zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów i terapeutów w/w placówki (np. książki, broszury, ulotki, czasopisma, filmy profilaktyczne, programy terapii dla osób doznających przemocy domowej oraz programy terapii dla osób stosujących przemoc itp.) w zależności od potrzeb, - dofinansowanie szkoleń terapeutów w ramach zdobywania i podnoszenia kwalifikacji zawodowych, szczególnie w zakresie specjalisty psychoterapii uzależnień i instruktora terapii uzależnień oraz dofinansowanie doskonalenia zawodowego pracowników PTUiW w Nowym Mieście Lub., - stały kontakt z placówką w celu wymiany informacji nt osób korzystających z pomocy. b. Kontynuowanie działalności Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz dla osób dotkniętych problemem przemocy: - doposażenie Punktu o materiały informacyjno-edukacyjne (publikacje, ulotki, broszury itp.) i zakup licencji na Oprogramowanie do obsługi Zespołów Interdyscyplinarnych, - finansowanie kosztów związanych z zatrudnieniem pracownika Punktu, - zapewnienie osobom i rodzinom dostępności do specjalistów: - zatrudnianie na umowę zlecenie psychologa, - zatrudnienie na umowę zlecenie instruktora terapii uzależnień, - dofinansowanie szkoleń interdyscyplinarnych podnoszących kompetencje i kwalifikacje osób zaangażowanych w pomaganie osobom i rodzinom w zakresie uzależnień oraz przemocy w rodzinie. c. Działalność interwencyjno-motywacyjna Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób borykających się z problemem alkoholowym, z problemem używania innych substancji psychoaktywnych, z problemem przemocy. d. Kierowanie osób nadużywających alkoholu lub innych środków odurzających na badanie przez biegłych ds. uzależnień – refundacja kosztów badań. e. Kierowanie wniosków do sądu w sprawie o zastosowanie obowiązku leczenia wobec osób uzależnionych – refundacja kosztów opłat sądowych.	wg potrzeb wg potrzeb wg potrzeb praca ciągła wg potrzeb praca ciągła wg potrzeb wg potrzeb wg potrzeb praca ciągła wg potrzeb wg potrzeb	1.100 800 1.200 ----- 2.236 36.354 4.200 4.025 1.000 ----- 3.780 400
2.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.	a. Dyżur psychologa i instruktora terapii uzależnień w Punkcie Konsultacyjnym (1 raz w tygodniu w godzinach rannych bądź popołudniowych – w zależności od potrzeb). b. Interdyscyplinarna współpraca z policją, sądem, szkołami, służbą zdrowia, PCPR, poradnią psychologiczno-pedagogiczną. c. Uczestnictwo przedstawiciela GKRPA w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych do spraw przemocy w rodzinie. d. Podniesienie jakości pomocy oferowanej członkom rodzin z problemem przemocy: organizowanie i finansowanie dla przedstawicieli służb i instytucji działających na rzecz ochrony rodziny przed przemocą konferencji, szkoleń, warsztatów podejmujących zagadnienia dotyczące specyfiki zjawiska przemocy w rodzinie, konsekwencji doznawania przemocy w rodzinie,	wg potrzeb wg potrzeb wg potrzeb wg potrzeb	koszty określono wyżej (przy umowie zlecenie) ----- ----- 1.800

[illegible]

		slużby zdrowia, pomocy społecznej, policjantów, samorządowców.		
4.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie.	a. Angażowanie organizacji pozarządowych w realizację zadań gminnego Programu: • dofinansowanie zorganizowanego wypoczynku dzieci i młodzieży, w szczególności z grup ryzyka, połączonego z profilaktyką, • współorganizowanie lokalnych imprez okolicznościowych promujących zdrowy tryb życia wolny od używek, • współorganizowanie przedsięwzięć mających na celu promowanie wartości rodzinnych i budowanie właściwych relacji w rodzinie – obchody <i>Gminnych Dni Rodziny</i>, udział w ogólnopolskich kampaniach promujących rodzinę, • dofinansowanie udziału osób uzależnionych i członków ich rodzin w spotkaniach i rekolekcjach trzeźwościowych zorganizowanych dla grup AA, AI-Anon, AI-Ateen, DDA. b. Wspieranie i upowszechnianie działalności lokalnej grupy wsparcia dla członków rodzin osób borykających się z problemem alkoholowym.	zima/lato 2016 praca ciągła praca ciągła wg potrzeb praca ciągła	7.000 7.000 7.000 728 200
5.	Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem zakazu reklamy, zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim i nietrzeźwym oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.	a. Przeprowadzenie kontroli przedsiębiorców prowadzących sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych pod kątem przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia. b. Współpraca z policją w sprawach związanych z łamaniem na terenie gminy przepisów prawa w zakresie obrotu napojami alkoholowymi oraz związanych z zakazem reklamy i promocji napojów alkoholowych, w szczególności skierowanej do młodzieży.	I półrocze 2016r. wg potrzeb	450 -----
6.	Zasady wynagradzania członków GKRPA.	Członkom Komisji, którzy nie są pracownikami Urzędu Gminy i GOPS w Kurzętniku, za udział w posiedzeniach i prowadzonych kontrolach sklepów i punktów sprzedaży napojów alkoholowych potwierdzony podpisem na liście obecności, przysługuje wynagrodzenie w wysokości 150,00 PLN.	wg potrzeb	4.050
RAZEM:				116.223